

Gala:isia

(Da:i Sia:- Galatians; Modu - Galatia; Bisini - Galesia)

Hidadea Sia:

Dedesu Dunu Bolo

Isala:ili dunu (Yu dunu) ilia degabo Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala nabi. Be fa:no Gode Ea hou hame dawa:su dunu (Dienadaile dunu) ilia nabi. Iliamane dawa:i, "Amabela:? Yu fi hame dunu, ilia Yesu Gelesuma fa:no bobogesea, ilia Mousesese ea Sema dedei huluane nabawane hamoma:bela:?" agoane dawa:i galu. Bolo e da musa: agoane olelei, "Sema dedei huluane bagadewane mae dawa:ma! Yesu Gelesu Ea fi ganodini esalusu ea baidafa da dafawaneyale dawa:beba:le lalegagusu hou fawane." Be Bolo ea ha lai dunu ilia da Yesu Ea fa:no bobogesu fi Gala:isia sogega esalu ilima misini, sia: hisu olelei. Iliamane giadofale olelei, 'Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le fawane hame, be Mousesese ea Sema huluane nabawane hamobeba:le, Gode da osobo bagade dunu afadenei moloidafa hamoi ba:mu.' Gala:isia dunu da giadofale ogogosu sia: lalegaguiba:le, Bolo da Gala:isia meloa dedei dagoi. Bolo da ilia bu sinidigili, Yesuma dafawaneyale dawa:su hou fawane bu lalegaguma:ne, Gala:isia meloa dedene iasi. Amo meloa ganodini, Bolo da asunasi dunudafa e da sia:su. Osobo bagade dunu hame be Gode Hi fawane ema wele sia:beba:le, e da asunasi dunu hamoi. Ea hawa: hamosudafa da

Yu fi hame be Dienadaile dunu ilima Gode Ea sia: olelemusa: ilegei. Amo meloa ganodini, dunu da mae hawa: hamone, Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le fawane, Gode da afadenei moloidafa ba:sa, Bolo da gasawane olelesa. Sia: dagomu gadenene, Gelesu dunu da Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, Ema asigiba:le ilia hou afadenene bu moloidafa hawa: hamosa, amo hou Bolo da olelesa.

Sia: dedei

- 1 Hidadea Sia:...Sia:alalo 1:1-10
- 2 Bolo da Asunasi Dunudafa...Sia:alalo 1:11-2:21
- 3 Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala da Hahawane dogolegele Iasu liligi...Sia:alalo 3:1-4:31
- 4 Yesuma Fa:no Bobogesu Dunu da Halegale Lala.
- Be ilia da Hawa: hamosu Gala...Sia:alalo 5:1-6:10
- 5 Sia: Dagosu...Sia:alalo 6:11-18

Gala:isia

¹ Na, Bolo, amo meloa dedesa. Na da asunasi dunu. Be amo hawa: hamomusa:, osobo bagade dunu da hame sia:i, amola hame fidi. Be Yesu Gelesu amola Ea bogoi wa:lesili uhinisisu Dunu Gode, da nama wele sia:beba:le, na da asunasi dunu hawa: hamosa. ² Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu huluane guiguda: esala, ilia amola na da gilisili dilia Gala:isia Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane dilima asigi sia: adosisa.

³ Ninia Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, da hahawane dogolegele iasu amola olofosu hou dilima imunu da defea.

⁴ Yesu Gelesu da osobo bagade dunu ilia wali hou hamobe, amo ninia yolesima:ne, Ea esalusu yolesi dagoi. E da ninia wadela:i hou goglema:ne olofomusa:, ninia Ada Gode Ea sia: nabawane, bogoi dagoi. ⁵ Gode da eso huluane hadigiwane, mae dagole esalalalumu. Amo dawa:ma:ne, ninia Godema nodone sia:mu da defea. Ama.

Gode Sia:dafa da Afadafa Gala

⁶ Na da dilia hou ba:beba:le, bagadewane fofogadigisa. Dilia da Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu ilegele sia:i liligi lalegaguma:ne, na da Ea sia: moloidafa olelei. Be dilia hedolowane yolesili, sia: hisu eno amoma dawa:lala.

⁷ Be Sia:dafa eno hame. Afadafa fawane diala. Be eno dunu da dilia hou wadela:ma:ne, Yesu Gelesu Ea Sia: Ida:iwane Gala afadenemusa: dawa:lala. Amaiba:le, na dilima sia:sa. ⁸ Be ninia o Hebenega esalebe a:igele dunu da ogogole sia: dilia musa: nabi liligi amoga hisu agoane liligi amo olelesea, amo olelesu dunu da fofada:lalu, ema gagabusu eso huluane mae fisili aligimu da defea. ⁹ Ninia musa: adoi na da wali bu adosa. Nowa da dilia musa: lalegagui Sia: Ida:iwane Gala mae dawa:le, sia: eno hisu olelesea, amo da fofada:lalu, gagabusu eso huluane mae fisili aligimu da defea.

¹⁰ Na da osobo bagade dunu ilia nodosu sia: lama:ne, gasa agoane sia:sala:? Hame mabu! Gode Hifawane da nama nodomusa:, amo fawane na da hanai galebe. Na da osobo bagade

dunu ilima na:iyado hamomusa: na da agoane hamosala:? Hame mabu! Amane hamonanebe ganiaba, na da Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu hame esalala:loba.

Bolo da Habodane Asunasi Dunu Hou Lalegagubala:?

¹¹ Na fi dunu! Na da dafawane sia:sa! Sia: na dilima olelesu liligi da osobo bagade fi dunu olelesu hame. ¹² Osobo bagade dunu da amo sia: nama hame olelei. Yesu Gelesu Hi fawane da musa: wamolegei liligi nama olelei dagoi. ¹³ *Dilia da na musa: hou nabi dagoi. Na da Yu Gode Ea fi dunu ilia hou lalegagui. Na Gode Ea fa:no bobogesu fi medomusa:, ilima mae asigili, se bagade iasu. ¹⁴ †Na da Yu Gode Ea fi dunu ilia hou gasawane hamobeba:le, Yu dunu eno amola na amo da ode afadafa galu lalelegei dunu, na hou da ilia hou baligi dagoi. Na da ninia aowalali ilia hou nabawane hamonanu.

¹⁵ ‡Be Gode da nama asigiba:le, na da na:me ea hagomo ganodini esaloba, E da Ea hawa: hamomusa:gini, na ilegei dagoi. ¹⁶ Asili, Gode da Ea Manodafa nama olelei dagoi. Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala amo Dienadaile dunuma olelemusa:, Gode da amo hou nama ilegei Amo esoga, na da fada:i sia: adole ba:musa:, eno dunuma hame doaga:i. ¹⁷ Na da musa: hamoi asunasi dunu adole ba:musa:, Yelusaleme moilai bai bagadega hame asi. Be na da hedolowane Ala:ibia sogega asili, esalu, Dama:sagase moilai

---

* **1:13:** Asunasi Dunu Iliya Hou 8:3, 22:4-5, 26:9-11 † **1:14:** Asunasi Dunu Iliya Hou 22:3 ‡ **1:15:** Asunasi Dunu Iliya Hou 9:3-6, 22:6-10, 26:13-18

bai bagadega buhagi. ¹⁸ §Ode udiana gidigili, na da Bidama hou adole ba:musa:, Yelusaleme moilai bai bagadega asi. Na da hi aduna ea diasuga esalu. ¹⁹ Na da Hina Gode ea eya Ya:mese, amola ba:i dagoi. Be na da eno asunasi dunu hame ba:i.

²⁰ Amo sia: da dafawane. Na da hame ogo-gosa, amo Gode da dawa:.

²¹ Fa:no na da Silia so-ge amola Silisia so-gega asi. ²² Amo esoga, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu Yudia so-ge ganodini esalu, ilia da na odagi hame dawa:i galu. ²³ Eno dunu ilia sia: dasu amane, "Dunu da musa: ninima se bagade iasu amola Yesuma dafawaneyale dawa:su hou wadela:musa: dawa:su, amo dunu da sinidigili, bu Yesuma dafawaneyale dawa:su hou olele-lala." Ili-ia da amo sia:dasu fawane dawa:i galu.

²⁴ Amaiba:le, ilia da na gaheabolo hou ba:beba:le, Godema nodone sia:su.

2

Bolo amola Eno Asunasi Dunu

¹ *Ode14 agoane gidigi galu, na amola Ban-abase, ani Yelusaleme moilai bai bagadega bu asi. Na Daidase amogawi oule asi. ² Gode da amo logo olelebeba:le, na asi dagoi. Na Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu fi ouligisu dunu fawane gilisili, ilima Gode Ea Sia: Ida:iwane gala amo na da Dienadaile dunu ilima olelei liligi, na ilima olelei. Na hawa: hamosu da musa: amola hobe-ya, wadela:le hamoi ba:sa:besa:le, na

---

§ 1:18: Asunasi Dunu Ili-ia Hou 9:26-30 * 2:1: Asunasi Dunu Ili-ia Hou 11:30, 15:2

da na olelei huluane ili abodemusa:, ilima adoi.
³ Na nariyado Daidase da Galigi dunu esalu. Be ilia da ea gadofu damumusa: hame logei. ⁴ Be eno ogogosu dunu da ea gadofu damumusa: hanai galu. Ili da ninia hahawane dogolegele halegale lalebe hou Yesu Ea fi ganodini, amo ba:musa: hanaiba:le, ilia ninia gilisisu ganodini wamowane desega masusa: misi. Ili da ninima bu udigili hawa: hamosu imunusa: dawa:i galu.

⁵ Be dilia dawa:ma:ne amola Gode Ea sia: da dafawane amo ouligima:ne, ninia da ilia sia: hamedafa nabi.

⁶ †Be Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu fi 'ouligisu agoane' esalu dunu da nama gaheabolo olelesu liligi hame olelei. Ili da 'ouligisu agoane' na sia:sa. Bai na da ouligisu amola fa:no bobogesu dunu hame mogisa. Gode da dabua hou amo hame ba:sa. ⁷ Be Gode da nama Dienadaile dunuma Ea Sia: Ida:iwane olelemusa: hawa: hamosu ilegei dagoi. Amo 'ouligisu dunu' da amo ba:i dagoi. Gode da Bidama Yu dunuma olelemusa: hawa: hamosu i dagoi, amo defele e da amo hawa: hamosu nama i dagoi, ilia ba:i. ⁸ Gode Ea gasa i dagoiba:le, Bida da Yu dunuma asunasi dunu hamoi dagoi. Amo defele, Gode da Dienadaile dunuma olelema:ne, na asunasi dunu ilegei dagoi.

⁹ Ya:mese, Bida amola Yone da ouligisu dunu agoane ba:i. Ili ba:loba, Gode da amo hawa: hamosu nama i dagoi ba:i. Amaiba:le, ili amola ania da gilisili Gode Ea hawa: hamosu dunu esala amo eno dunuma olelemusa:, ilia Banabase

---

† 2:6: Mousese ea Malasu 10:17

amola na, anima gousa:i. Ninia fofada:lalu, agoane sia:i. Na amola Banabase, ania da Gode Ea Sia: amo Dienadaile dunu ilima olelemu amola ilia da Yu fi dunuma olelemu. ¹⁰ Ili liligi afadafa fawane adole ba:i. Ninia da hame gagui dunu ilia gilisisu ganodini esala amo fidima:ne adole ba:i. Na amola ili fidima:ne bagadewane dawa:i galu.

Bolo da A:dioge Moilai Bai Bagade Ganodini, Bidama Gagabole Sia:i

¹¹ Be Bida da A:dioge moilai bai bagadega doaga:loba, e da giadofale hamoi. Amo na da noga:le ba:beba:le, na da dunu huluane ba:ma:ne, ema gagabole sia:i.

¹² Bida da musa: e amola Dienadaile Gode Ea hou lalegagui dunu, ilia gilisili ha:i nasu. Be Ya:mese da Bida fidima:ne, ema Yu dunu asunasi. Amo dunu ilia doaga:loba, Bida da gadofa damusu dunu ilima beda:iba:le, bu Dienadaile dunuma gilisili ha:i manusa: hihiba:le yolesi. ¹³ Eno Yu dunu, Yesu Ea hou lalegagui dunu, ilia Bida ea ogogosu hou ba:beba:le, beda:i galu. Na na:iyado Banabase amola beda:iba:le, agoane hamosu. ¹⁴ Ili da Gode Ea sia: ida:iwane gala amo ea logo defele hame, gugaloiwane lalebe na ba:beba:le, na da ili huluane nabima:ne, Bidama amane sia:i, “Di da Yu dunu! Be di da Yu dunu ilia hou yolesili, bu Dienadaile dunu ilia hou defele agoane hamosu. Amo da defea. Be di da wali Gode Ea hou hame dawa:su dunuma ilia hou afadenene, bu Yu dunu ilia hou agoane hamomusa:, gasa bagade sia:mu da defea hame galu!”

Yu Dunu amola Gode Ea Hou Hame Dawa:su Dunu, Yesu Ea Hou Dafawaneyale Dawa:beba:le fawane Eso huluane Mae Bogole Fifi Ahoanusu Ba:mu

¹⁵ Dafawane! Na amola eno Yu dunu, ninia Yu dunu fi ganodini lalelegeiba:le, Yu dunu esala. Ninia da Dienadaile 'wadela:i hamosu dunu' hame. ¹⁶ ‡Be ninia dawa:, Gode da osobo bagade dunu afadenei moloidafa hamoi ba:ma:ne, logo afadafa fawane dila. Dunu da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:sea, lalegagubiba:le fawane, Gode da amo dunu moloidafa hamoi dagoi ba:sa. Dunu da Gode Ea sema fawane nabawane hamobeba:le, amo dunu afadenei moloidafa hamoi, Gode da hame ba:sa. Ninia amola da Gode da ninia afadenei bu moloidafa hamoi ba:ma:ne, Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, lalegagui dagoi. Sema hamobeba:le hame. Dunu huluane, Gode da ilia afadenei bu moloidafa hamoi ba:ma:ne, ilia Sema nabawane hamoiba:le, amo logo ba:mu da hamedei. ¹⁷ Be ninia Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba:le, Gode noga:iwane ba:musa: ninia hanai galea, ninia Yu dunu amola Dienadaile dunu, gilisili wadela:i hamosu dunu agoai ba:sa. Amaiba:le, Yesu Gelesu da wadela:i hou amoma ouligisu dunula:? Hame mabu! ¹⁸ Na da Sema ninima ouligisu hou mugulubiba:le, amo na da bu hahamosea, na da Sema wadela:su dunu agoane ba:mu. ¹⁹ Na da Sema amoga fedege agoane bogoi dagoi. Sema amoga fane legeiba:le, na da Gode Ea hou amo ganodini esaloma:ne bogoi dagoi ba:sa. ²⁰ Fedege sia:, na amola Yesu

---

‡ 2:16: Gesami Hea:su 143:2; Louma 3:20, 3:22

Gelesu ani da gilisili bulufalegeiga medole legei dagoi ba:i. Amaiba:le, na da hame esala. Be Yesu Gelesu Hi da na da:i hodo ganodini esala. Gode Ea mano, nama asigiba:le bogoi dagoi. Amo hou dafawaneyale dawa:beba:le, na da waha esala amola lala. ²¹ Na da Gode Ea ninima hahawane dogolegele iasu hamedafa hihimu. Be dunu da Gode Ea Sema nabawane hamobeba:le, Gode da amo dunu afadenei moloidafa hamoi ba:sa ganiaba, Yesu Gelesu da udigili bogola:loba.

3

Gode Ea Sema amola Yesu Gelesuma Dafawaneyale Dawa:su Hou

¹ Dilia Gala:isia dunu! Gagaoui dunu! Nowa da dilia hou wadela:bela:? Dilia huluane noga:le dawa:ma:ne, ninia Yesu Gelesu Ea bulufalegeiga bogoi hou amo noga:le olelei. ² Liligi afadafa nama adoma. Dilia da Gode Ea Sema nabawane hamobeba:le, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala dilia dogo ganodini labala? O dilia Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala nabalun dafawaneyale dawa:beba:le, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala labala? ³ Dilia abuliba:le gagaouila:? Gode Ea A:silibu da dilia lalegagui hou amo muni hamoi. Abuliba:le dilisu gasaga amo hawa: hamosu dagomusa: dawa:lalabala? ⁴ Dilia lalegaguli amola hamonanu, amo da udigili hamobela:? Na agoane dawa:! Dilia udigili hame hamosu. ⁵ Gode da dilima Ea A:silibu Ida:iwane Gala i dagoi. E da dilia gilisisu amo ganodini musa: hame ba:su gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hamosa. E da dilia Gode Ea Sema nabawane

hamobeba:le, agoane hamosala:? O E da dilia Yesu Gelesu Ea Sia: nabalu, dafawaneyale dawa:beba:le, agoane hamosala:?

⁶ *Ninia aowalali dunu A:ibalaha:me ea hou amo dilia dawa:ma. Gode Sia: da agoane dedei dila, "A:ibalaha:me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:i galu. Amaiba:le, Gode da amo dunu ea hou ba:beba:le, e da afadenei moloidafa hamoi dunu ba:beba:le, A:ibalaha:me lalegagui dagoi." ⁷ †Dilia dawa:ma! A:ibalaha:me egaga fidafa da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:be dunu. ⁸ ‡Gode Sia: da agoane dedei dila, Musa:, Gode da Dienadaile dunu bu afadenene moloidafa hamoma:ne sia:i. Iliia da Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, E da agoane hamoma:ne sia:i. Amaiba:le, amo sia: ida:iwane A:ibelaha:mema olelemusa:, Gode Sia: da agoane dedei dila, "A:ibalaha:me! Dia hawa: hamobeba:le, osobo bagade dunu fi hulu-anedafa da hahawane dogolegesu hou ba:mu." ⁹ A:ibalaha:me da amo sia: dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da ema hahawane bagade i. Wali, amola Gode da nowa da Ea Sia: Ida:iwane Gala dafawaneyale dawa:sea, ema hahawane dogolegele bagade iaha.

¹⁰ §Nowa da Gode Ea Sema nabawane hamobeba:le fawane, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lamusa: dawa:sea, amo da Gode Ea gagabusu aligima:ne ba:mu agoai galebe. Gode Sia: da agoane dedei dila, "Nowa da Sema dedei afadafa fawane wadela:sea, e da Gode Ea

---

* 3:6: Mui 15:6; Louma 4:3 † 3:7: Louma 4:16 ‡ 3:8: Mui 12:3 § 3:10: Mousese ea Malasu 27:26

gagabusu haguduga esalebe ba:mu.” 11 **Wali, ninia noga:le ba:sa! Dunu da Gode Ea Sema nabawane hamobeba:le, Gode Ea siga ba:ma:ne afadenene moloidafa hamoi, da hamedeidafa. Bai Gode Sia: da agoane dedei diala “Nowa dunu da dafawaneyale dawa:beba:le lalegagusia, Gode da amo dunu fawane afadenene moloidafa hamoi ba:sa.” 12 ††Be Gode Ea Sema da dafawaneyale dawa:su hou ea bai hame. Be Gode Sia: da agoane dedei diala, “Nowa dunu da Gode Ea Sema huluanedafa, mae giadofale, noga:le hamosea e da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanumu.” Amola ninia da mae giadofale huluanedafa hamomu da hamedei.

13 ††Be ninia huluane Gode Ea gagabusu aligimu mae ba:ma:ne, Yesu Gelesu da nini gaga:ma:ne, Gode Ea gagabusu aligima:ne amo Hi lai dagoi. Gode Sia: da agoane dedei diala, “Nowa da ifaga bogoma:ne hegoa:nesi galea, e da gagabusu aligima:ne lai dagoi.” 14 Gode Ea musa: hahawane dogolegele A:ibalaha:mema imunu sia:i liligi (Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala) amo Dienadaile dunuma ima:ne, Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi. Ninia da Yesu Gelesu dafawaneyale dawa:sea, Gode Ea imunu ilegele sia:i liligi (Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala) amo lamu.

Gode Ea Sema amola Gode Ea Hahawane Dogolegele Iasu

15 Na fi dunu! Na da a:silibu hou liligi olelemusa:, osobo bagade fedege sia: olelemu.

** 3:11: Haba:gage 2:4 †† 3:12: Gobeles Salasu 18:5 †† 3:13: Mousese ea Malasu 21:23

Dunu aduna ela da su gaguiba:le, bu gousa:i dagoi, amo gousa:su hou enoga wadela:mu da hamedei. Amola amo gousa:su amoga liligi eno gilisimu da hamedei.

¹⁶ §§Gode da musa: Ea hahawane dogolegele iasu A:ibalaha:me amola ea fa:no lalelegemu mano elama ima:ne ilegele sia:i. E da mano bagohame ilima imunu hame sia:i, be mano afae fawane Ema ima:ne sia:i. Amo mano afae da Yesu Gelesu. ¹⁷ ***Na sia: bai da agoane dila. Gode da musa: hemonega, A:ibalaha:mema asigiba:le, ema gousa:su ilegei. E da dafawane ilegele sia:beba:le, enoga wadela:mu da hamedei. Ode430agoane gidigili, Gode da Ea Sema amo Isala:ili dunuma i. Be amo Sema da musa: gousa:su amo mugululi, Gode Ea ilegele sia:i wadela:mu da hamedei galebe. ¹⁸ †††Gode da A:ibalaha:mema hahawane dogolegele imunu sia:beba:le, E da gousa:su hamoi dagoi. Be ninia da hahawane dogolegele imunu liligi amo Sema hamobeba:le lamu ganiaba, ninia da Gode Ea ilegele sia:ga hamoi liligi amo hame lala:loba.

¹⁹ Amaiba:le, Gode Ea Sema da abuliba:le ganabela:? Bai da adi baila:? Musa: fi dunu da wadela:i hou hamobeba:le, Gode da amo hou da noga:i hame amo osobo bagade dunuma olelemusa:, Ea Sema ilima i. Gode da amo Sema wadela:i hou olelemusa: dialoma:ne dawa:i, amogainini A:ibalaha:me egaga fi Dunu (Gode da musa: Ema hahawane dogolegele imunusa: sia:i galu) da gousa:sudafa hamomusa: misi.

---

§§ 3:16: Mui 12:7   *** 3:17: Gadili Asi 12:40   ††† 3:18: Louma 4:14

A:igele dunu da Gode Ea Sema sia: alofele iasu dunu (Mousesese) ema olelei. Amalalu, e da bu osobo bagade dunuma olelei. ²⁰ Be Gode da osobo bagade dunu ilia hamobe mae dawa:le, Hi fawane Gousa:su Gaheabolo hamoiba:le, E da osobo bagade sia: alofele iasu dunu hame lai. Bai Gode da afadafa fawane.

Sema ea Bai

²¹ Amaiba:le, dilia adi dawa:bela:? Gode Ea Sema da Gode Ea hahawane dogolegele iasu amoma gegesala:? Hame mabu! Be Gode da osobo bagade fi dunuma eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu imunu Sema i dagoi ganiaba, dunu huluane ili Gode Ea moloidafa hamoi ba:ma:ne, Sema nababeba:le, ilisu ilia hou hahamona:noba.

²² Be osobo bagade fi dunu huluanedafa da wadela:i hou hamobeba:le, wadela:i hou ea gasaga gagulaligi agoane diala. Amaiba:le, Gode Ea hahawane dogolegele iasu E da nowa dunu Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:sea, lalegagusa, amo dunuma iaaha.

²³ Be Yesuma dafawaneyale dawa:su hou da mae doaga:le, amo esoha ninia da Gode Ea Sema se iasu diasu agoane amo ganodini udigili hawa: hamosu dunu agoane esalu.

²⁴ Amaiba:le, Sema da ninia gasa bagade ouligisu agoane dialu, amogainini ninia huluane dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da nini afadenei bu moloidafa hamoi ba:ma:ne, Yesu Gelesu misi. ²⁵ Wali, dafawaneyale dawa:su eso da doaga:i dagoiba:le, Sema da wali ninia ouligisu hame gala.

²⁶ Dilia dafawaneyale dawa:beba:le, dilia huluane da Gode Ea mano Yesu Gelesuma madelagi dagoi, amo ba:sa. ²⁷ Dilia da Yesu Gelesuma madelagimusa: ba:bodaise hamoiba:le, dilia da Gelesu Ea eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu abula agoane sali dagoi. ²⁸ Amaiba:le, noga:le dawa:ma! Yu fi dunu amola Dienadaile dunu da hisu hame. Udigili hawa: hamosu dunu amola hahawane halegale lalusu dunu da hisu hame. Dunu amola uda da hisu hame. Dilia huluane Yesu Gelesuma madelagiba:le, fi afadafa fawane hamoi dagoi. ²⁹ **†††**Dilia Yesu Gelesu Ea fi dunu hamoi galea, dilia da A:ibalaha:me egaga fi dunu gala. Amola Gode da Ea hahawane dogolegele imunu ilegele sia:i liligi, amo dilima imunu.

4

¹ Eno fedege sia: nabima. Osobo bagade dunu egefe da hobe a adama nana liligi lamu. Be e goihadinia, hame gagui udigili hawa: hamosu dunu agoane ba:sa. ² E goihadinia, eno ouligisu dunu da ea hou amola ea esaloma:ne defele hanai liligi ouligili, asili, e asigilaiba:le fawane, ea ada nana liligi lamu. ³ Amo defele, musa: ninia a:silibu da hame asigilaiba:le, ninia da osobo bagade a:silibu ouligisu bagohame ilia udigili hawa: hamosu dunu agoane ba:i. ⁴ Be Gode Ea ilegei eso doaga:loba, Ea Mano asunasi. E da osobo bagade udaga lalelegele, Yu fi dunu ilia Sema nabawane hamosu.

---

††† 3:29: Louma 4:13

⁵ *E da Sema amoha udigili hawa: hamosu dunu bu bidi lamusa:, amola nini huluane Gode Ea mano hamomusa: misi dagoi.

⁶ Gode da dili da Gode Ea mano bu lalelegei dagoi amo olelemusa:, Egefe Ea A:silibu Hadigidafa Gala dilia dogo ganodini aligila sa:ima:ne asunasi dagoi. Ea A:silibu da dilia dogo ganodini agoane wele sia:sa, “Ada! Na ada!” ⁷ Amaiba:le, dilia da wali udigili hawa: hamosu dunu hame. Dilia da halegale, Gode Ea mano esala. Amaiba:le, Gode Ea mano ilima imunu liligi huluane, E da dilima imunu.

Gala:isia Dunu Dafasa:besa:le, Bolo da Da:i Dione Dadawa:sa

⁸ Musa: dilia Gode Ea hou hame dawa:beba:le, dilia da eno ‘gode’ hamedei liligi ilia udigili hawa: hamosu dunu agoane ba:i. ⁹ Be wali dilia da Gode dawa:. Hame! Gode da dili dawa:. Amaiba:le dilia da abuliba:le amo gasa hame hamedei wadela:i a:silibu ilima bu sinidigimusa: dawa:lalabala? Dilia abuliba:le ilima bu hawa: hamomusa: hanabela:? ¹⁰ Dilia da eso afadafa da sema bagade dawa:lala. Dilia da oubi amola ode amola eno liligi da sema bagade, eno da fonobahadi, dilia beda:iwane dawa:lala. ¹¹ Na da dilia hou ba:beba:le, da:i dione dadawa:sa. Amabela:? Na dili fidima:ne hawa: hamoi, na da udigili hamobela:?

¹² Na fi dunu! Na dilima ha:giwane adole ba:sa. Na hou defele hamoma. Na da dili defele esala. Dilia da na hou hame wadela:lesi. ¹³ Dilia dawa:! Na da musa: oloiba:le, degabo

---

* 4:5: Louma 8:15-17

Gode Ea Sia: Ida:iwane gala dilima olelei. ¹⁴ Na da oloiba:le, dilia da da:i dioi galu. Be dilia na hame hihisu. Be fedege agoane, a:igele dunu Hebene sogega misi ganiaba, dilia da hahawane yosia:la:loba. Amo defele, dilia nama hahawane yosia:i. Yesu Gelesu Hisu dilima misi ganiaba, dilia da baligiliwane hahawane yosia:la:loba. Amo defele, dilia nama hahawane yosia:i. ¹⁵ Dilia da musa: hahawane bagade esalu. Adi hou da wali doaga:bela:? Musa:, dilia nama asigiba:le, logo ba:i ganiaba, dilia da dilisu si fadegale, nama ia:noba. ¹⁶ Be wali, na da sia: dafawane dilima olelebeba:le, dilia adi dawa:bela:? Na da dilima ha labala?

¹⁷ Eno ogogosu dunu da dilima bagade asigisa. Be dilia hou wadela:musa:, ilia da ogogole dilima asigisa. Dilia da nini yolesili, ilia la:ididili gia:iwane hawa: hamoma:ne, ilia da dilima asigisa. ¹⁸ Defea! Hou moloidafa hamoma:ne gia:iwane hawa: hamomu da defea. Na da dilima gilisibiba:le fawane hame, be eso huluane mae yolesili gia:iwane hawa: hamomu da defea. ¹⁹ Na dogolegei mano! Uda e da mano lamusa: se nabasu defele, na amola dilia dogo ganodini Yesu Gelesu Ea hou da asigilama:ne na hanaiba:le, bu se naba. ²⁰ Na da dili amola gilisimusa: bagade hanai gala. Na dilima eno asigi dawa:su lama:ne, dilima gilisimusa: dawa:lala. Bai na da dilia hou ba:beba:le, da:i dione dadawa:sa.

Ha:iga amola Sela. Fedege Sia:

²¹ Dilia mogili da Sema amoha hawa: hamo-musa: dawa:. Na da dilima adole ba:sa. Sema

sia: da adi sia:sala? ²² †Agoane dedei diala. A:ibalaha:me da dunu mano aduna esalu. Afadafa da ea udigili hawa: hamosu uda (Ha:iga) ema lalelegei. Eno da ea hahawane halegale lalebe uda (Sela) ema lalelegei. ²³ A:ibalaha:me ea mano udigili hawa: hamosu udama lalelegei da osono bagade dunu fi ea hou agoane lalelegei. Be ea udadafa ea mano da hisuwane lalelegei. Gode da hahawane dogolegele iasu amo imunu ilegele sia:beba:le, e da lalelegei. ²⁴ Amo mano lalelegei da fedege agoane diala. Uda aduna da fedege agoane gousa:su aduna diala. Afadafa Ha:iga, e da bidi mae lale udigili hawa: hamonanebe mano lalelegei da Sema gousa:su amo Sainai Goumia hamoi ea fedege agoane diala. ²⁵ Ha:iga da Sainai Goumi, Ala:ibia soge ganodini, Sema iasu soge ea fedege dialebeba:le, e da wali Yelusaleme fi dunu fedege agoane diala. Ila da udigili bidi mae lawane, Sema ea udigili hawa: hamonana. ²⁶ Be A:silibuga lalelegei Hebene Yelusaleme fi dunu da udigili hame hawa: hamosa. Hahawane udadafa da ninia halegai ame fedege agoane diala. ²⁷ ‡Gode Sia: da agoane dedei diala,

“Aligime uda! Hahawane ba:ma!

Di da mano lalelegema:ne, se hame nababeba:le, hahawane ba:ma!

Hahawaneba:le, wele sia:ma amola dima!

Uda da egoa amoga yolesi esalebe,

amo ea mano lalelegemu idi da egoa amoga hame yolesi uda

---

† 4:22: Mui 16:15, 21:2   ‡ 4:27: Aisaia 54:1

ea mano lalelegemu idi bagadewane baligimu.”

²⁸ Na fi dunu! Gode da Aisage ema hahawane dogolegele imunu ilegele sia:beba:le, Aisage da Gode Ea mano esalu. Dilia amola da Aisage defele, Gode Ea mano esala.

²⁹ ŠAmo esoga, osobo bagade ea hou agoane lalelegei mano da Gode Ea A:silibuga lalelegei mano ema se iasu. Wali amola amo hou defele diala. ³⁰ **Be Gode Sia: da adi sia:sala:? Agoane dedei diala, “Hawa: hamosu uda amola ea mano, gadili sefasima. Hahawane halegale lalebe udadafa ea mano, hi fawane da ea eda liligi lamu. Be udigili hawa: hamosu uda ea mano da hamedafa lamu.” ³¹ Amaiba:le, na fi dunu, dawa:ma! Ninia fedege agoane udigili hawa: hamosu uda ea mano hame, be ninia da hahawane halegale lalebe udadafa ea mano esala.

5

Dilia Hahawane Halegale Lalebe Hou Noga:le Ouligima

¹ Yesu Gelesu da ninia se iasu diasu logo doasi dagoiba:le, ninia hahawane halegale lala. Amaiba:le, hahawane halegale lalebe dunu agoane noga:le leloma. Dilia da bu udigili hawa: hamosu dunu agoane hamomu da defea hame.

² Nabima! Na, Bolo, da dilima sia:sa! Dilia sia:beba:le, eno dunu dilia gadofu damusia, Yesu Gelesu da dilima hame fidisu dunu agoane

---

Š 4:29: Mui 21:9   ** 4:30: Mui 21:10

ba:mu. ³ Dawa:ma! Dilia hanaiba:le, enoga dili gadofo damusia, dilia da Sema huluanedafa mae giadofale hamomu galebe. ⁴ Be dilia Sema fawane hamobeba:le, Gode Ea dili bu afadenei moloidafa hamoi ba:mu, dilia dawa:i galea, hamedei! Amane hamoi ganiaba, dilia da Yesu Gelesu amoga afafai dagola:loba. Dilia da Gode Ea hahawane dogolegele iasu gagoi amoga gadili esala ba:la:loba. ⁵ Be ninia dafawaneyale dawa:su da agoane. Gode Hi fawane da ninia hou bu afadenene hamomuba:le, E da nini moloidafa hamoi ba:mu. Amo hou, Gode da Ea A:silibu Ida:iwane Gala amo Ea gasaga hamomu ninia dafawaneyale dawa:beba:le, ninia hahawane ouesala. ⁶ Ninia da Yesu Gelesuma madelagiba:le, gadofu da damui o hame damui, amo da liligi hamedeidafa. Dafawaneyale dawa:su hou amo da asigidafa hou amoga hamosa, amo fawane da liligi bai bagade gala.

⁷ Dilia da musa: noga:iwane hamosu! Nowa da dili dafawane hou yolesima:ne olelebela:? E da habodane dilia hou afadenebela:? ⁸ Gode da dilima wele sia:nanebeba:le, Gode da amo hou hame hamoi. ⁹ *Ilia da amane sia:sa, "Yisidi fonobahadi fawane agi ga:gi ganodini salasea, agi ga:gi huluane da heda:sa." ¹⁰ Be na da dili bu sinidigima:ne, dafawane hamoma:beyale dawa:lusu hame fisi. Dilia amola na da gilisili Yesu Gelesuma madelagiba:le, dilia dafawane logo yolesili, eno ogogosu logoga masa:ne, na hame dawa:. Be dunu da dilia logo wadela:su

---

* 5:9: 1 Golidia 5:6

dunu, amo dunu na hame dawa:. Be e da Gode Ea se dabe iasu ba:mu.

¹¹ Be na fi dunu! Dilia gadofu damuma, amo sia: na da hamedafa olelesa. Amo sia: na olelesa ganiaba, eno dunu ilia da nama se hame ia:noba. Na da amo sia: olelesa ganiaba, na Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi olelese, dunu da nababeba:le hame fofogadigila:loba.

¹² Dilia hou wadela:su dunu da se bagade nabimu da defea. Ilia gadofu damunanebeba:le, defea, mae yolele ilisu ilia gobebe gobiheiga dafawane gulusu danamu da defea.

¹³ Be na fi dunu! Dilia hahawane halegale esaloma:ne, Gode da dilima wele sia:i dagoi. Be dilia se iasu diasu logo da doasibiba:le, dilia da:i hodo hou da dilima ouligisuwane dialumu da defea hame galebe. Be dilia dogolegei hou lalegaguiba:le, eno dunuma fidisu hou bagadewane dawa:ma. ¹⁴ †Gode Ea Sema huluane gilisili, ilia bai huluane da sema afadafa amo ganodini diala. Amo sema da, “Dia da:i hodo amoma asigi hou, amo defele dia na:iyadoma asigima!” ¹⁵ Be dilia da gasonasu nimi bagade sigua agoane, dilia gilisisu ganodini enoma enoma se bagade iasea, dawa:ma! Dilia enoma enoma dilisu gobebe gugunufinisisa:besa:le, dawa:ma!

A:silibu Ea Hou amola Da:i Hodo ea Hou

¹⁶ Na da dilima sia:sa! Gode Ea A:silibu da dilia esalusu amoma ouligisuwane esaloma:ne, Ea logo fodoma. Amane hamosea, dilia da da:i hodo ea hanai liligi hame hamomu. ¹⁷ ‡Ninia

---

† 5:14: Gobebe Salasu 19:18 ‡ 5:17: Louma 7:15-23

da:i hodo hanai liligi da hisu. Amola A:silibu Ea hanai liligi da hisu. Amo hou aduna da hisu hisuba:le, ela da gegenana. Ela da ha lai hamoiba:le, dia hanai hou hahawane hamomu da hamedei galebe. ¹⁸ Di da A:silibuma fa:no bobogesea, di da Gode Ea Sema amoma udigili hawa: hamosu dunu agoane hame.

¹⁹ Osobo bagade dunu da:i hodo hawa: hamosa, ninia moloiwane ba:sa. Amo hou da wadela:i uda lasu hou, ledi agoane hou amola hi hanaiba:le dunu da wadela:i hou baligili hamosa,

²⁰ loboga hamoi 'gode' liligi ilima nodone sia:ne gadosu hou, wamuni dawa:su hou amola yagono hou, dunu ilia da ha lai hamobeba:le, gegenana, mudasu hou, nimi bagade hou amola liligi lamusa: hanai hou. Iliame hame asigiba:le, fi eno hamone, afafasa.

²¹ Eno dunuma ilia bagadewane mudasa. Iliame adini bagade ba:sa. Gilisibiba:le, ilia hahawane wadela:i hou bagade hamosa amola wadela:i hedesu bagade hamosa. Na da musa: sisane sia:i dagoi amola na da bu sisane sia:sa. Amame hamosu dunu da Gode Ea Hinadafa Hou hamedafa ba:mu.

²² Be Gode A:silibu da fage hisu agoane legesa. E da dunu ea dogo ganodini dogolegei hou, hahawane hou, olofosu hou, hedolo hame da:i dioi dawa:su hou, eno dunuma asigi hou, hou noga:iwane amola fi dunu hame fisisu hou, ²³ hi hou fonobosu hou amola hi hou amoma ouligisu hamosu hou, amo hou huluane fage agoane legesa. Amo hou huluane mae hamoma:ne, Sema dedei da hame. ²⁴ Yesu Gelesuma madelagi

dunu, ilia da:i hodo hou amola ilisu hanai hou huluane, ilia da fane legei dagoi.

²⁵ A:silibudafa da ninima eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ia dagoi. Amaiba:le, E da ninia esalusu amoma ouligisuwane esalumu da defea. ²⁶ Ninia hidale gasa fi hou, ougima:ne hou, mudasu hou, amo huluane mae hamoma:mu.

6

Dunu Eno Ilia Da:i Dioi Gisima

¹ Na fi dunu! Dilia dunu afadafa da wadela:i hou hamonanebe ba:sea, defea, dilia a:silibuma dawa:su dunu amo dunu ea hou sinidigima:ne, ema gagabole sia:ma. Be gebewane sia:ma. Amola sia:beba:le, dilia dafama:ne olelesu nababeba:le dafasa:besa:le, dilisu hou noga:le ouligima. ² Yesu Gelesu Ea sema noga:le hamoma:ne, eno dunu ilia da:i dioi amola se nabasu liligi, dilia amo da:i dioi lale gilisili gisima. ³ Dunu da hi hou da bagadeyale dawa:sea, ea hou da fonobahadi fawaneba:le, e da ea asigi dawa:suga hi ogogosa. ⁴ Dunu afae afae da hi hou fawane amo noga:le ba:mu da defea. E da hou ida:iwane hamobeba:le, e da olofoiwane dawa:mu da defea. Be e da gasawane hi hou da eno dunu ilia hou baligiyale dawa:mu da defea hame. ⁵ Bai dunu huluane da hi hawa:hamoiba:le fawane, Godema fofada:mu.

⁶ Nowa da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala eno dunu ea lafidili nabasea, e da ea noga:i gagui liligi mogili amo olelesu dunuma imunu da defea. ⁷ Giadofale mae dawa:ma. Gode da gagaoui dunu hame. Dunu da ea bugi defele ha:i manu faimu. ⁸ E da hi hanai hou ha:i manu

hawa: agoane bugisia, e da fa:no bogosu fage agoane faimu. Be e da A:silibu hou dawa:beba:le, amo hou ha:i manu agoane bugisia, e da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu fage agoane faimu. ⁹ Amaiba:le, ninia hawa: moloidafa hamomusa:gini hame helemu da defea. Ninia amo hamosu mae yolesili, asili, ninia ha:i manu bidi ida:iwane faimu. ¹⁰ Amaiba:le, ninia eno dunuma fidisu logo ba:sea, ilima hou moloidafa hamomu da defea. Ninia dunu huluane fidimu, be Yesu Gelesu Ea dafawaneyale dawa:su fi dunu huluane baligiliwane fidimu da defea.

*Sia: Dagomusa:, Bolo da Sisasu amola Asigi
Sia: Olelesa*

¹¹ Dilia ba:ma! Dedei bagade ni loboga hamoi liligi na dilima dedesa.

¹² Dunu ilia dili gadofu damumu hanai dunu, ilia hidale gasa fi hamomusa: hanai gala. Dabua liligi da bagadedafa ilia dawa:lala. Be Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi amo ilia dawa:beba:le, ilia dunu enoga se nabasa:besa:le, amo gasa fi hou hamosa.

¹³ Gadofu damusu dunu amola ilia Sema huluane nabawane hame hamosa. Dilia da ilia sia: nabawane hamoi dagoi, amo ilia bu gasa fi sia: sia:musa: hanaiba:le, ilia dili gadofu damumusa: dawa:lala. ¹⁴ Be na da hisu. Na hidale gasa fi sia: da 'Hina Gode Yesu Gelesu E bulufalegeiga bogoi dagoi', amo fawane. Amo hou na dawa:beba:le, na da osobo bagade hou da bogoiwane liligi ba:sa. Amola na da amo hou amoma fedege agoane bogoi dagoi. ¹⁵ Dunu da ea gadofu damui o hame damui, amo da hamedei

liligi. Be dunu ea esalusu da gaheabolo hamoi dagoi, amo fawane da bai bagade.

¹⁶ Nowa dunu da gaheabolo hou lalegaguiba:le, e da olofosu amola Gode Ea gogolema:ne olofosu ba:mu. Gode Ea fi dunu huluane da amo hou ba:mu da defea.

¹⁷ Defea! Sia: dagomu galebe! Be dunu da na se nabima:ne, nama bu sia:mu na higa:i gala mabu. Bai na da:iga baho hamoi liligi, da na da Yesu Gelesu Ea udigili hawa: hamosu dunu esalebe, amo olelesa.

¹⁸ Na fi dunu! Hina Gode Yesu Gelesu da dilima Ea hahawane dogolegele iasu olelema:ne, na hanai galebe. Ama.

Sia: Ama Dagoi

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51